

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Milana Procházky a soudců JUDr. Ing. Venduly Sochorové a Mgr. Karla Černína, Ph.D. ve věci

žalobce: **Biologické centrum AV ČR, v. v. i.**
sídlem Branišovská 1160/31, České Budějovice
zastoupený advokátem JUDr. Jaromírem Kyzourem
sídlem Lublaňská 398/18, Praha 2

proti
žalovanému: **Ministerstvo zemědělství**
sídlem Těšnov 65/17, Praha 1

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 11. 2020, č. j. 48824/2020-MZE-16211,

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva zemědělství ze dne 2. 11. 2020, č. j. 48824/2020-MZE-16211, se ruší a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 18 518 Kč k rukám jeho advokáta, JUDr. Jaromíra Kyzoura, sídlem Lublaňská 398/18, Praha 2, do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. V projednávané věci jde o přezkum zákonnosti rozhodnutí o zamítnutí žádosti žalobce o zařazení lesního pozemku parc. č. X v k. ú. H. („Pozemek“) do kategorie lesů zvláštního určení.
2. Žalobce je veřejnou výzkumnou institucí. Mezi hlavní předměty jeho činnosti patří zejména vědecký výzkum v oblastech obecné a aplikované entomologie a navazujících oborech, ekologie, a to včetně smluvního výzkumu, a využití získaných poznatků v ochraně přírody a životního prostředí, v zemědělství nebo lesnictví.
3. Dne 17. 6. 2020 požádal žalobce Krajský úřad Jihomoravského kraje o zařazení Pozemku v jeho vlastnictví do kategorie lesů zvláštního určení potřebných pro zachování biologické rozmanitosti podle § 8 odst. 2 písm. f) zákona č. 289/1995 Sb., lesního zákona. Krajský úřad jeho žádost rozhodnutím ze dne 28. 8. 2020 č. j. JMK 120636/2020, zamítl. Stěžejním důvodem zamítnutí žádosti byla skutečnost, že v současné době Pozemek nedisponuje vyšší mírou biologické rozmanitosti, proto u něj převládá veřejný zájem na zachování produkční funkce.
4. Odvolání žalobce žalovaný v záhlaví označeným rozhodnutím zamítl.

II. Obsah žaloby

5. Žalobce v podané žalobě tvrdí, že byl vydáním napadeného rozhodnutí zkrácen na svých hmotných i procesních právech. Jako vlastníkoví Pozemku mu byla v rozporu s čl. 11 odst. 3 Listiny uzavřena možnost spravovat les podle svých představ s cílem optimálně naplňovat mimoprodukční funkce vztahující se k ochraně přírodní rozmanitosti, mj. žádat o umožnění odchylných postupů za účelem realizace opatření ve prospěch chráněných druhů podle § 36 odst. 1 lesního zákona. Přestože je v současné době v důsledku kůrovcové kalamity na trhu nadbytek dřeva, je žalobce nucen plnit produkční funkci lesa. Tím je znemožňováno rovněž jeho právo podílet se na ochraně přírody a krajiny ve smyslu § 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny („ZOPK“).
6. Žádost byla odůvodněna snahou o vytvoření Ptačího parku Kosteliska, v němž by byly vytvořeny biotopové podmínky ptáků, netopýrů a saproxylických druhů organismů (zejm. lesáka rumělkového). Ochrana přírody ve smyslu § 2 ZOPK nemá být pouze činností orgánů veřejné moci, ale má být zajišťována také fyzickými a právníckými osobami, které se mohou podílet na vytváření příznivého životního prostředí.
7. Napadeným rozhodnutím bylo zasaženo rovněž do práva žalobce na svobodu vědeckého bádání, které je chráněno čl. 15 odst. 2 Listiny. V rámci své vědecké a vzdělávací činnosti žalobce čerpá informace přímo z terénu, čemuž napadené rozhodnutí brání.
8. Porušení procesních práv žalobce spatřuje v nedostatečném odůvodnění rozhodnutí, v porušení zásady materiální pravdy a zásady legitimního očekávání.
9. Správní orgány při výkladu podmínek pro zařazení Pozemku do kategorie lesů zvláštního určení dle § 8 odst. 2 písm. f) lesního zákona nezohlednily cílový stav popisovaný v žádosti. Vycházely pouze z aktuálního stavu Pozemku, čímž došlo k nepřiměřeně zužujícímu výkladu. Do kategorie lesů zvláštního určení lze zařadit lesy, u kterých je veřejný zájem na zlepšení a ochraně životního prostředí nebo jiný oprávněný zájem na plnění mimoprodukčních funkcí lesa nadřazen funkcím produkčním. Žalobce žádal o zařazení Pozemku mezi lesy zvláštního určení potřebné pro zachování biologické

různorodosti. Biodiverzita se přitom může projevovat na úrovni genové diverzity, druhové diverzity a na úrovni diverzity ekosystémů a společenstev.

10. Všechny funkce lesa by podle § 11 odst. 2 lesního zákona měly být plněny rovnoměrně. Produkční funkce lesů by neměla být upřednostňována nad funkcí mimoprodukční, na niž je v dnešní době (zejména v souvislost s úbytkem biodiverzity) veřejný zájem. Zatímco produkční funkce lesa je především soukromým ekonomickým zájmem vlastníka, ochrana přírodní rozmanitosti je zájmem veřejným. Žádost byla odůvodněna cílem vytvářet pomocí postupných zásahů biotopové a mikrobiotopové podmínky pro široké spektrum organismů (např. podpora autochtonních listnatých dřevin a jejich výchova v uvolněném až trvale přerušeném zápoji, využití tradičních i netradičních způsobů obhospodařování dřevin). K bližšímu obsahu záměru poukazoval žalobce na internetové stránky projektu Ptačí park Kosteliska, který vznikl za účelem podpory biodiverzity. Jeho partnerem je i žalobce. Na daném území se nacházejí živočichové, kteří jsou předmětem ochrany podle vyhlášky č. 395/1992 Sb. (např. netopýři) nebo živočichové chránění právem Evropské unie (netopýři nebo lesák rumělkový jsou v příloze IV směrnice o stanovištích zahrnutí mezi druhy živočichů vyžadujících přísnou ochranu). Veřejný zájem na ochraně těchto živočichů plyne rovněž z § 58 odst. 1 ZOPK.
11. Podle žalobce se správní orgány dopustily tři zásadních pochybení: 1) vycházely jen z aktuálního stavu Pozemku, nikoliv stavu plánovaného, 2) chybně vyhodnotily význam lesa na pozemku z hlediska ochrany biodiverzity a 3) nedostatečně zhodnotily potřebu naplňovat produkční funkci lesa na pozemku.
12. Při rozhodování podle § 8 odst. 2 písm. f) lesního zákona bylo nutné zohlednit i potenciální stav, který má být v rámci kategorie lesa zvláštního určení naplňován. Rozhodujícím kritériem má být nadřazenost zájmu na plnění mimoprodukčních funkcí lesa. Ten nicméně nemusí převažovat již v době rozhodování. Lesní zákon v § 8 odst. 2, věta první, připouští pouhou možnost veřejného zájmu na zlepšení životního prostředí. Z toho je zřejmé, že zákonodárce připouští možnost zařazení lesa do lesů zvláštního určení i v situaci, kdy ke zlepšení životního prostředí má dojít teprve v budoucnu. Ani z § 6 lesního zákona, který hovoří o kategorizaci lesů, nelze dovodit, že by byl rozhodující pouze aktuální stav lesa. Např. holina v lese neplní produkční funkci, ale stále je považována za hospodářský les. Požadavek žalovaného, aby již v okamžiku rozhodování byla zrealizována opatření, která přinesou kýžený efekt pro biologickou rozmanitost, je nepřiměřený. Cílového stavu je nutné často dosahovat za pomoci výjimek dle § 36 odst. 1 lesního zákona. Výjimku však nelze získat, pokud les není lesem zvláštního určení. Žalobce u Pozemku upozorňoval na potřebu vytvářet prosvětlené porosty dřevin v širokém sponu a v uvolněném až trvale přerušeném zápoji za účelem podpoření výskytu saproxylického hmyzu, který v hustých stinných lesích nemá vhodný biotop. Oproti tomu ukazatel zakmenění, který zmiňoval krajský úřad, vypovídá o produkci dřevní hmoty. Ve vztahu k jiným funkcím lesa však nemá žádnou vypovídající hodnotu. V prvostupňovém rozhodnutí bylo navíc argumentováno rakouským lesním zákonem z roku 1975, s nímž žalobce nebyl seznámen. Přesto je přesvědčen, že žalovaný chybně směšuje ukazatel zakmenění a zápoj [viz § 7 písm. f) vyhlášky č. 84/1996 Sb.]. Zápoj hovoří o pokryvnosti korun, zatímco zakmenění o produkci kmenů.
13. Pro přežití řady ohrožených nebo zvláště chráněných druhů jsou klíčové dřeviny s co největším průměrem kmene a vzácnými mikrostanovišti (např. dutiny stromů, obnažené dřevo). Takové dřeviny chce žalobce na Pozemku pěstovat, jak vyplývalo z podané

žádosti. Oproti tomu stromy rostoucí při zakmenění 0,7 jsou vysoké a štíhlé, s malou korunou, ve spodní části bez větví. Tyto stromy nevyhovují záměru žalobce, neboť mají minimální tloušťkový přírůst kmene. Zařazením mezi lesy zvláštního určení nechce žalobce předjímat, zda by byla potřebná výjimka ve smyslu § 36 odst. 1 lesního zákona, nicméně nestane-li se les lesem zvláštního určení, bude záměr žalobce do budoucna vyloučen. Postup krajského úřadu i žalovaného byl pro žalobce překvapivý, neboť v jiných rozhodnutích byl zohledněn rovněž budoucí (cílový) stav a směřování lesního hospodaření (viz rozhodnutí Krajského úřadu Jihomoravského kraje ze dne 6. 5. 2019, č. j. JMK 63663/2019). Rozhodování žalovaného tak nese znaky nepřípustné libovůle. Žalovaný zmiňuje, že rozhodnutí o zařazení mezi lesy zvláštního určení má konstitutivní povahu. Jeho účelem tedy není osvědčení již existujícího stavu. V dané věci je rovněž nepřiléhavá argumentace, že za současného stavu je zařazení lesa mezi lesy zvláštního určení proti smyslu daňové úlevy u daně z nemovitých věcí. Žalobce je veřejnou výzkumnou institucí, které jsou od daně z nemovitých věcí osvobozeny podle § 4 odst. 1 písm. u) zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí.

14. K chybnému posouzení významu lesa z hlediska ochrany biodiverzity správní orgány uvedly, že Pozemek má malý význam pro zachování biologické různorodosti, neboť není součástí územního systému ekologické stability, území NATURA 2000 ani genovou základnou či uznaným genetickým zdrojem lesních dřevin. Žalobce však již v žádosti odkazoval na začlenění pozemku do Ptačího parku Kosteliska a v odvolání poukazoval na výskyt zvláště chráněných druhů. Vytváření podmínek pro příznivý vývoj v přírodě u volně žijících (resp. zvláště chráněných) druhů nebo vytváření a obnova stanovišť je součástí ochrany přírody, která se uskutečňuje ve veřejném zájmu. Potřeby zachování biodiverzity se nevyčerpávají uplatněním právních institutů územní ochrany. K tomu by postačovalo rozšířit pouze § 8 odst. 2 písm. a) lesního zákona. Druhovú ochrana a ochrana zvláště chráněných druhů v daném případě vůbec nebyla vzata v potaz. Poměření zájmů na plnění produkčních a mimoprodukčních funkcí tak nebylo provedeno dostatečně. Rozhodnutí žalovaného není v tomto ohledu řádně odůvodněné a neodpovídá okolnostem případu. Navíc správní orgány pominuly argumentaci, že Pozemek představuje porostní lem. Právě porostní lemy, na rozdíl od souvislých zapojených hustých lesních porostů, jsou místa s velkým významem pro biodiverzitu, zvláště světломilnou entomofaunu. Jsou-li dostatečně strukturované, mají přínos pro udržení biodiverzity v navazujících lesích, poskytují zvěř a mají zajímavou potravní nabídku jako součást biotopu řady vzácných brouků a motýlů. K ptačímu parku správní orgány pouze uvedly, že není legislativou ukotven. Z internetových stránek projektu však bylo zřejmé, že je zaměřen na zachování, vytváření a obnovu biotopů pro řadu živočišných druhů a že jde o území s velkým přírodním potenciálem.
15. Napadené rozhodnutí zmiňuje lesnické údaje popisující stav lesa na Pozemku a opatření, která zde v minulosti proběhla. Z toho žalovaný dovozuje, že převažuje dřevoprodukční funkce lesa. Pro rozhodnutí ve věci však bylo nutné poměřit produkční funkce s veřejným zájmem na zlepšení a ochraně životního prostředí. Z hodnocení žalovaného nelze zjistit, proč má produkční funkce větší význam než opatření ve prospěch vzácného saproxylického hmyzu. Ani ze skutečnosti, že v současnosti Pozemek není kromě výskytu některých zvláště chráněných druhů hmyzu biologicky významný, neplyne, že jde o pozemek biologicky nehodnotný. Význam produkční funkce je navíc značně upozaděn nadbytkem dřeva na trhu. Za takového stavu je nesmyslné nutit vlastníka k upřednostňování produkční funkce. Plocha pozemku není nijak obsáhlá, z čehož plyne,

že zájem na produkční funkci lesa nemůže být při změně kategorizace významně dotčen. Část lesa navíc vznikla v relativně nedávné době zalesněním rybníka a na některých místech pozemku se les delší dobu nenacházel. Dlouhodobě tak les produkční funkce neplnil. Žalovaný na str. 5 rozhodnutí uvádí, že v porostní skupině 7Eb0 proběhla obnovní těžba. Takový závěr je překvapivý, neboť daný argument nezazněl na ústním jednání dne 7. 8. 2020. Bylo diskutováno, že část Pozemku byla užívána jako bezlesá plocha – louka. Při obnově lesních hospodářských osnov byla zařazena jako holina, ačkoliv nešlo o následek obnovní těžby. V osnově je však porostní skupina popisována jako holina – louka. Není tak zřejmé, na základě jakých důkazů žalovaný závěr o obnovní těžbě učinil. Neobstojí tedy tvrzení, že les byl obhospodařován převážně pro dřevoprodukční funkci. Upozornil rovněž na fakt, že část lesu měla být součástí bažantnic. Úvaha žalovaného o tom, že v daném případě převažuje produkční funkce tak neobstojí.

16. Žalobce je přesvědčen, že podmínky pro zařazení lesa do kategorie lesů zvláštního určení byly splněny. Navrhl proto, aby soud napadené rozhodnutí, jakož i rozhodnutí správního orgánu I. stupně, zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.
17. V doplnění žaloby z 11. 1. 2021 dodal, že nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí způsobuje rovněž fakt, že žalovaný nevysvětlil, na základě čeho učinil závěr o obnovní těžbě na Pozemku. Tvrzení o provedení obnovní těžby lze vyvrátit historickými leteckými snímky, např. z roku 2000. Ani na přehledové mapě používané Českým úřadem zeměměřickým a katastrálním není Pozemek zakreslen jako les. Je tak zřejmé, že minimálně v řádech desetiletí se zde žádný les plnící dřevoprodukční funkci nenacházel. Dlouhodobou absenci stromů dokládá rovněž skutečnost, že se na Pozemku vyskytují světlomilné druhy hmyzu vázané na nelesní prostředí, např. silně ohrožený zlatohlávek chlupatý a ohrožený zlatohlávek tmavý. Vznikne-li na Pozemku lesní porost hospodářského lesa se zakmeněním 7/10, povede to k vymizení těchto jedinců. Tuto skutečnost lze prokázat svědeckou výpovědí entomologa Mgr. L. Č., Ph.D. Dále zopakoval argumentaci obsaženou v žalobě a uzavřel, že pro zajištění ochrany druhové diverzity je nezbytné usměrňovat lidskou činnost v krajině rovněž mimo obecně či zvláště chráněná území.

III. Vyjádření žalovaného

18. Žalovaný ve vyjádření k žalobě uvedl, že rozhodnutí správních orgánů obou stupňů byla vydána v souladu s právními předpisy. Správní orgány vycházely z § 6 lesního zákona, z něhož plyne, že kategorizace lesů se provádí podle převažujících funkcí. Dokazováním nebylo prokázáno, že by v lese převažovala mimoprodukční funkce spočívající v zachování biologické různorodosti, tj. že by šlo o les podle § 8 odst. 2 písm. f) lesního zákona. To potvrdil rovněž žalobce ve svém odvolání. Zařazení mezi lesy zvláštního určení tak v současné době nebylo možné. U lesů příměstských dochází k zařazování do příslušné subkategorie lesů zvláštního určení podle umístění u sídelních útvarů, posuzuje se návštěvnost lesa a údaje z územních plánů. Také lesy sloužící lesnickému výzkumu a lesnické výuce lze kategorizovat až tehdy, probíhá-li v nich odpovídající lesnický výzkum či výuka. Úvahy žalobce pomíjí definici obsaženou v § 2 písm. b) lesního zákona, kde jsou funkce lesa definovány jako přínosy podmíněné existencí lesa.
19. Nesouhlasí s tvrzením, že by se správní orgány nezabývaly cílovým stavem lesa. Zohlednily, že management lesa se bude opírat o projekt „Živé břehy – společná ochrana

říčních ekosystémů“ (č. 304021D168) v rámci operačního programu Interreg V-A Slovenská republika – Česká republika, financovaného z příspěvků Evropského fondu pro regionální rozvoj a státního rozpočtu České republiky. Spisový materiál obsahuje „Žiadosť o poskytnutie nenávratného finančného príspevku“ a vyjádření žalobce z 17. 8. 2020, které shrnuje podstatné skutečnosti z tohoto projektu. Z něj bylo zjištěno, že projekt řešený v letech 2017-2019 předpokládal pořízení plochy typu vlhké louky o velikosti 2-4 ha, která bude sloužit jako experimentální výzkumná plocha k dlouhodobému ekologickému výzkumu. Na ploše měly být nejprve provedeny nutné revitalizační úpravy a poté byla plánována výsadba řádově stovek vrb, topolů a dalších dřevin. Tím by došlo k vytvoření nových stanovišť pro ohrožené druhy a současně by plochy mohly sloužit ke vzdělávání veřejnosti. K tomu správní orgány uvedly, že projekt nepočítal se zakoupením lesa, nýbrž louky, na které by došlo ke zvyšování biodiverzity. Žádný zájem na zařazení předmětného lesa mezi lesy zvláštního určení tak z výzkumného projektu nevyplýval. Žalovaný nemá k dispozici žádný ucelený plán zamýšlených hospodářských a dalších opatření v lese, ani jejich časovou návaznost. Lze tak pouze spekulovat, kdy dojde k tomu, že mimoprodukční funkce převáží nad funkcemi produkčními. V porostní skupině 7Eb0 lze o vzniku dutin hovořit v řádech desítek let. Není pravdou, že by všechny činnosti k podpoře biologické rozmanitosti potřebovaly výjimku dle § 36 odst. 1 lesního zákona. Např. vyřezání akátových výmladků je běžné pěstební opatření. Stejně tak lze bez výjimky pěstovat listnaté stromy v širokém sponu. Vrba lze v dané porostní skupině použít do maximální výše 15 % obnovovaných dřevin.

20. Žalovaný je přesvědčen, že krajský úřad disponoval na základě § 8 odst. 2 lesního zákona správním uvážením, zda předmětný les do kategorie lesů zvláštního určení zařadí či nikoliv. Totéž plyne z rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 9 Afs 289/2016-30 (bod 45). Z důvodu posouzení veřejného zájmu zkoumaly správní orgány zařazení lesa v územním systému ekologické stability, soustavě Natura 2000, resp. zda jde o genovou základnu či uznaný genetický zdroj lesních dřevin. Zohlednily rovněž dokumenty k výzkumnému projektu. Není pravdou, že by se nezabývaly možností zařazení lesa do Ptačího parku Kosteliska. Krajský úřad k tomu uvedl, že nejde o projekt ukotvený v české legislativě. Způsob vzniku a vymezení zájmového území bez součinnosti s většinovými vlastníky a uživateli nebo absence veřejného projednání s dotčenými subjekty však podle krajského úřadu nesvědčila o oprávnění k prosazování veřejného zájmu.
21. Sám žalobce v odvolání uváděl, že v současné době je v lese nízká biodiverzita. Není tak zřejmé, proč by se mělo jednat o les potřebný pro zachování biologické různorodosti. Úvaha, že ke kategorizaci postačuje, aby ke zvýšení biodiverzity došlo v budoucnu, odporuje § 6 lesního zákona. Nelze odhadovat, jak se biodiverzita v lese bude vyvíjet, zda Česká společnost ornitologická přikoupí přilehlé pozemky atd. Žalovanému není známý žádný plán hospodářských opatření, který by předpověděl, že se v určitém časovém horizontu v lese objeví chráněné druhy ptáků, netopýrů nebo brouků. Na aktuálně nízké biodiverzitě nic nemění ani existence porostního lemu.
22. Nesouhlasí ani s tvrzením žalobce o tom, že zmocněnec při ústním jednání nestvrdil stanovené zakmenění v lese na 7/10 plného zakmenění. Uváděl-li v protokolu, že zjištěný stav odpovídá, lze předpokládat, že proti zjištěnému zakmenění nic nenamítal. Hodlal-li zástupce žalobce danou hodnotu zpochybnit, měl tak učinit přímo do protokolu nebo v průběhu prvostupňového řízení. Navíc ani případná korekce hodnoty zakmenění nemůže ovlivnit závěr o nízké biologické různorodosti.

23. K historii hospodaření v porostní skupině 7Eb0 vycházel žalovaný z údajů uvedených v Lesní hospodářské osnově. Z ní plyne, že daná porostní skupina je holinou (holina...louka). Rovněž v katastru nemovitostí je předmětný pozemek veden jako lesní pozemek se způsobem ochrany – pozemek určený k plnění funkcí lesa. Protože se jednalo o lesní pozemek, na kterém se nacházela jednoletá dubová kultura, usoudil žalovaný, že lesní porost byl odstraněn za účelem obnovy, jak vyplývá z § 31 odst. 6 lesního zákona (podle něj je vlastník povinen zalesnit holinu do dvou let a zajistit lesní porost na ní do 7 let). Tvrdí-li žalobce, že se na pozemku lesní porost nenacházel minimálně od roku 2000, měl jej zalesnit mnohem dříve. Z úřední činnosti je žalovanému známo, že Česká inspekce životního prostředí vydala dne 27. 3. 2020 zalesňovací příkaz, neboť při kontrole dne 27. 5. 2019 bylo zjištěno na Pozemku nezalesnění holiny o celkové ploše cca 0,1 ha. Pokud v minulosti v dané porostní skupině nebyla plněna dřevoprodukční funkce lesa, jednalo se o stav protiprávní. V současné době byla porostní skupina 7Eb0 v souladu se zalesňovacím příkazem a Lesní hospodářskou osnovou zalesněna dubem s plným zakmeněním a oplocena. Obdobné zalesnění je plánováno i u sousedních vlastníků v západní části dílce 7E. Není možné konstatovat, že dřevoprodukční funkce je vyloučena, neboť jde o mladý porost. Odmítá rovněž argumentaci, že by správní orgány nezákonně nutily vlastníka lesa k produkci dříví. Vlastník lesa je podle § 11 odst. 2 lesního zákona povinen usilovat o zachování genofondu lesních dřevin, jakož i o to, aby byly i jiné funkce lesa plněny rovnoměrně a trvale. Lesní zákon však neumožňuje žalobci obhospodařovat svoje lesy podle svých představ. Přestože je dřevoprodukční funkce lesa uváděna jako stěžejní, lesní zákon nenařizuje dřevo těžít. Těžby jsou nařizovány nahodile s ohledem na ochranu lesa, jak plyne z § 33 odst. 1 lesního zákona. Současný přebytek dřeva na trhu v důsledku kůrovcové kalamity může za několik let skončit.
24. K žalobcem poukazovanému rozhodnutí krajského úřadu č. j. JMK 63663/2019 žalovaný dodal, že skutkové okolnosti daného případu byly odlišné. Jednalo se o les o výměře 3,72 ha, který se skládal ze dvou pozemků, z nichž jeden byl zcela a druhý z části součástí územního systému ekologické stability. Žádost byla odůvodněna rozpracovaným pěstebním záměrem, k němuž byly doloženy rámcové směrnice hospodaření. Napadeným rozhodnutím nebyl žalobce nijak zkrácen na svém právu podílet se na ochraně přírody a krajiny, ani na právu na svobodné vědecké bádání zaručeným v čl. 15 odst. 2 Listiny.
25. Není pravdou, že by žalobce v žádosti uváděl konkrétní druhy organismů žijících v předmětném lese. Z žádosti plyne pouze dlouhodobý cíl vytvořit biotopové a mikrobiotopové podmínky pro široké spektrum organismů. V odvolání je zmíněn pouze lesák rumělkový, v žalobě je doplněn zlatohlávek skvostný. K tomu žalovaný odkázal na novelizaci § 33 odst. 3 lesního zákona účinnou od 29. 11. 2021, z níž vyplývá povinnost ponechávat v lese mrtvé dřevo pro zachování mimoprodukčních funkcí lesa a za účelem předcházení degradace lesní půdy. Vytváření dutin ani podpoře jedinců stromů s odstávající kůrou tak napadené rozhodnutí nijak nebrání.
26. Navrhl proto, aby soud žalobu zamítl.

IV. Replika žalobce

27. V replice ze dne 12. 1. 2023 žalobce zopakoval argumentaci obsaženou v žalobě a zaslal soudu listinné důkazy, které požadoval provést při ústním jednání. Doplnil, že pokud žádost o dotaci hovoří o vlhké louce, není vyloučeno, že mohl být zakoupen lesní pozemek s charakterem louky. Upozornil rovněž na fakt, že pozemek byl pořízen

společně se sousedním pozemkem p. č. 8446, který je trvale travním porostem. Oba pozemky mají luční charakter. Míra podkladů, které žalovaný vyžaduje od žalobce, se vymyká ostatním obdobným případům. U lesů určených pro lesnickou výuku není uváděno, kolik studentů a jak se bude v lese vzdělávat. Ani u lesů tvořících součást územního systému ekologické stability není standardní vyžadovat detailní informace o plánovaných opatřeních. Přemrštěný je i požadavek na doložení metodiky, která by stanovila, kdy se žalobcem zmiňované druhy živočichů v lese objeví. Žalovaný žádost žalobce dezinterpretuje. Nešlo pouze o odstranění nepůvodních dřevin, ale o udržování porostu, kdy stromy porostou v širokém sponu a les bude mít prosvětlený charakter. Dle žalovaného by mohl žalobce pokračovat ve výsadbě vrby, ovšem maximálně do výše 15 %. Z podkladů je však zřejmé, že žalobce zamýšlel s vrbou pracovat v mnohem vyšší míře, což bez příslušných výjimek možné není. Ani plánovaný způsob využití Pozemku jako lesní pastvy by se neobešel bez výjimky. I tato možnost využití lesa přitom vyplývala ze žádosti. Jako příklad lesa, který byl prohlášen za les zvláštního určení, přestože na pozemcích nebyly evidovány žádné zvláště chráněné druhy, uvedl žalobce rozhodnutí Krajského úřadu Jihomoravského kraje ze 7. 3. 2011, na které navázalo rozhodnutí téhož orgánu z 9. 4. 2020. Co se týče produkční funkce, žalovaný nedostatečně zohlednil, že se z dlouhodobého hlediska jednalo o louku (např. snímky z roku 1985) a výsadba byla provedena až v roce 2020. Na Pozemku tedy nemohla proběhnout obnovní těžba. V tomto ohledu není relevantní stav uvedený v katastru nemovitostí, ale stav skutečný. Rozhodnutí České inspekce životního prostředí z 27. 3. 2020, č. j. ČIŽP/47/2019/11653, nebylo podkladem pro vydání rozhodnutí a žalobce se k němu nemohl vyjádřit. Z předmětného zalesňovacího příkazu nicméně plyne, že v dané porostní skupině dlouhodobě žádné lesní prostředí neexistovalo. Pokud jde o rozhodnutí Krajského úřadu Jihomoravského kraje z 6. 5. 2019, v daném případě nebyl záměr (převod na tvar lesa středního) na pozemcích realizován v době rozhodování; navíc ne všechny části pozemku se nacházely v územím systému ekologické stability.

V. Ústní jednání

28. Při ústním jednání dne 19. 1. 2023 účastníci setrvali na svých stanoviscích obsažených v předchozích procesních podáních. Zástupce žalobce zdůraznil, že v důsledku rozhodnutí správních orgánů došlo ke zkrácení vlastnického práva žalobce. Nesouhlasil s tím, že by při poměrování zájmů dle § 8 odst. 2 lesního zákona nemohl být zohledňován i cílový stav. Nedostatečně byl rovněž vyhodnocen význam produkční funkce na pozemku. Zástupce žalovaného podotkl, že sám žalobce les hodnotil jako biologicky nevýznamný. Les tak byl oprávněně ponechán v kategorii lesů hospodářských, které představují základní kategorii. Žalobce v žádosti uváděl pouze obecné proklamace, jak hodlá les rozvíjet. Napadené rozhodnutí žalobci nebrání činit kroky ke zvýšení biodiverzity.
29. Soud při jednání konstatoval obsah soudního a správního spisu. Soud na návrh žalobce provedl důkaz rozhodnutím Krajského úřadu Jihomoravského kraje z 10. 9. 2013, č. j. JMK 97068/2013 (č. l. 76-77), leteckými snímky z roku 1938, 50. let, 1963 (č. l. 78-80), ortosnímky z roku 2000, 2001-2003, let. snímek z roku 2018, ortosnímek z 1985 v google earth, leteckým snímkem aktuálním v době rozhodnutí (81-85), kupními smlouvami z 1. 11. 2019 na koupi pozemku p. č. X v k. ú. H. – dva spoluvlastnické podíly (č. l. 89-92), rozhodnutí Krajského úřadu Jihomoravského kraje ze 7. 3. 2011, č. j. JMK 21946/2011 (č. l. 99) a na něj navazující rozhodnutí Krajského úřadu Jihomoravského kraje ze dne 9. 4. 2020, č. j. JMK 53780/2020 (č. l. 102-103), o zařazení lesa mezi lesy zvláštního určení podle

§ 8 odst. 2 písm. f) lesního zákona, výpisem z náleзовé databáze pro pozemky v Čejkovicích (č. l. 100-101), rozhodnutí Krajského úřadu Jihomoravského kraje z 6. 5. 2019, č. j. 63663/2019 (č. l. 106-108) o zařazení lesa mezi lesy zvláštního určení podle § 8 odst. 2 písm. f) lesního zákona, webovou prezentací Ptačího parku Kosteliska (č. l. 109-112), zřizovací listinou žalobce (č. l. 113-114), odborný článek D. Storch, Biodiverzita: co to je, jak ji měřit, co ji podmiňuje a k čemu je to všechno dobré (č. l. 116-117). Dále soud z vlastní vůle provedl dokazování letákem Přírodního parku Kosteliska, v němž je růžově vyznačeno umístění Pozemku (č. l. 186).

30. Jako nadbytečné pro posouzení věci shledal soud návrhy na provedení dokazování rozhodnutím Krajského úřadu Jihomoravského kraje ze dne 29. 4. 2014, č. j. JMK 39023/2014, o stanovení opatření ve prospěch účelového hospodaření v lesích zvláštního určení (č. l. 71-75), přehledovou mapaou používaná ČÚZK a údaji z lesní hospodářské osnovy (č. l. 86-88), neboť tyto informace jsou součástí předloženého správního spisu, rozhodnutími Krajského úřadu Středočeského kraje z 5. 9. 2008, č. j. 73359/2008/KUSK/2 OŽP/Vo (č. l. 93-94), ze 31. 3. 2009, č. j. 037422/2009/KUSK OŽP/SM/3 (č. l. 95-96), a z 2. 4. 2009, č. j. 34058/2009/KUSK/2 OŽP/Vo (č. l. 97-98), o stanovení výjimky podle § 36 odst. 1 lesního zákona z důvodu lesní pastvy, definicí zakmenění a zápoje (č. l. 115-116), neboť tyto definice nebyly mezi účastníky řízení sporné (§ 120 odst. 3 o. s. ř.), Metodikou péče o světlé lesy (č. l. 119-181). Proveden nebyl ani výslech svědka Mgr. L. Č., Ph.D., který měl osvědčit výskyt lesáka rumělkového na Pozemku. Zástupce žalovaného totiž při jednání nezpochybnil, že by se v současnosti na Pozemku tento brouk vyskytoval.

VI. Posouzení věci soudem

31. Žaloba je důvodná.
32. Soud se nejprve zabýval námitkou nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí [bod VI. A) rozsudku] a dále se věnoval námitce chybného výkladu § 8 odst. 2 písm. f) lesního zákona [bod VI. B) rozsudku].

VI. A.) Námitka nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí

33. Žalobce v podané žalobě uplatnil námitku nepřezkoumatelnosti, proto se soud nejprve zabýval otázkou, zda je napadené rozhodnutí žalovaného způsobilé soudního přezkumu. Případná nepřezkoumatelnost správního rozhodnutí (ať už pro jeho nesrozumitelnost či pro nedostatek důvodů) by totiž byla vadou natolik závažnou, k níž by soud přihlížel i z úřední povinnosti a pro kterou by muselo být rozhodnutí žalovaného podle § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s. zrušeno (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2004, č. j. 5 A 157/2002-35).
34. Podle soudu je napadené rozhodnutí dostatečně odůvodněno. Přestože dílčí výtky žalobce, např. ohledně nedostatečného odůvodnění závěru o provedení obnovní těžby, jsou oprávněné, jedná se o dílčí nedostatky, které nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí nezpůsobují. Ostatně žalobce v obsáhlé žalobě a replice se závěry žalovaného týkajícími se výkladu § 8 odst. 2 písm. f) lesního zákona polemizuje, což by v případě nepřezkoumatelného rozhodnutí možné nebylo.
35. Námitka tak není důvodná.

VI. B.) Námitka nesprávného výkladu § 8 odst. 2 lesního zákona

36. Stěžejní námitkou podané žaloby je nesprávný výklad podmínek pro zařazení lesa mezi lesy zvláštního určení dle § 8 odst. 2 písm. f) lesního zákona správními orgány.
37. Ze správního spisu vplynuly následující skutečnosti.
38. Žalobce podal u krajského úřadu dne 30. 6. 2020 žádost o zařazení Pozemku do kategorie lesa zvláštního určení podle § 8 odst. 2 písm. f) lesního zákona. Odůvodnil ji zejména odlišným dlouhodobým cílem vlastníka lesa „*postupnými a cílenými pěstebními zásahy vytvořit biotopové a mikrobiotopové podmínky pro široké spektrum organismů (zejm. ptáků, netopýrů a saproxylických druhů organismů). Cílem je tvorba autochtonního porostu dřevin prosvětleného charakteru se zastoupením tvrdých a měkkých listnáčů. Plánované pěstební zásahy budou spočívat v postupném odstraňování geograficky nepůvodních dřevin (...), výsadbě autochtonních listnatých dřevin v širokém sponu a jejich výchově v uvolněném až trvale přerušeném zápoji. Využívány budou tradiční i netradiční způsoby obhospodařování dřevin, zejm. měkkých listnáčů (seřezávání, komolení) a jiné odlišné způsoby hospodaření, než ukládá zákon, a jejichž realizace je možná pouze na základě udělení potřebných výjimek orgánu státní správy lesů.*“ Druhým důvodem žádosti bylo zařazení Pozemku do Ptačího parku Kosteliska vznikajícího za účelem podpory biodiverzity a zachování tradičních způsobů obhospodařování jihomoravské krajiny s tím, že území má sloužit i jako vzdělávací nástroj pro širokou veřejnost. K tomu odkázal na internetové stránky parku. Třetím důvodem bylo zvýšené procento minimálního zastoupení melioračních a zpevňujících dřevin oproti vyhlášce č. 298/2018 Sb. Konečně jako čtvrtý důvod uváděl, že se jedná o oblast druhotných lesů na zazemnění bývalého rybníka.
39. Z výpisu z katastru nemovitostí vyplývá, že Pozemek je lesním pozemkem se způsobem ochrany – pozemek určený k plnění funkcí lesa (viz č. 4 správního spisu). Z lesní hospodářské osnovy („LHO“) pak plyne, že část Pozemku o velikosti 0,13 ha s porostní skupinou 7Eb0 je označena jako „*Holina...louka*“, další část pozemku o velikosti 0,21 ha s porostní skupinou 7Eb8 je popsána jako „*Všestraně dif. slabá nast. kmenovina...nárost KŘ,JVJ DTO:předčasná obnova dle HS*“ (viz č. 5 správního spisu).
40. Dne 7. 8. 2020 proběhlo ústní jednání spojené s ohledáním na místě. Bylo zjištěno, že Pozemek je v LHO Zařizovacího obvodu Kyjov zpracované na období let 2017–2026 evidován jako porost 7Eb. Lesní porost 7Eb (0,34ha) je lesem hospodářským, bez uvedení zvláštního statutu, součást bažantnice Jarohněvice. Jeho součástí je porostní skupina 0, plocha 0,13ha, lesní typ 1D1, k níž bylo zjištěno, že se jedná o plošinu ovlivněnou vodou, zalesněnou dubem o stáří 1 rok, místy s nárosty zmlazeného akátu, zakmenění 10. Co se týče porostní skupiny 8, plocha 0,21 ha, lesní typ 1V2, i ta je plošinou ovlivněnou vodou, zakmenění 7, bříza v menším zastoupení než v HK, javor jasanolistý větší zastoupení než v HK – mladší VR, TP, OL (viz protokol č. j. JMK 109786/2020, č. 8 správního spisu).
41. Dne 19. 8. 2020 žalobce do spisu doložil sdělení k účelu pořízení pozemků ze 17. 8. 2020 a projektovou žádost „*Spoločné výskumné činnosti podporujúce zlepšenie cezhraničnej starostlivosti a ochrany o prírodne významné územia (vybrané biotopy, druhy)*“. Z vysvětlení účelu pořízení pozemků plyne, že Pozemek byl zakoupen z projektu „*Živé břehy – společná ochrana říčních ekosystémů*“ v rámci operačního programu Interreg V-A Slovenská republika – Česká republika. Jeho cílem byla společná výzkumná činnost podporující přeshraniční péči a ochranu přírodně významných území. Konkrétně mělo jít o ochranu biodiverzity prostřednictvím spolupráce v oblasti ochrany a koordinovaného řízení přírodně významných území. Žalobce k tomu uváděl, že z cílů projektu je zřejmé,

že Pozemek byl zakoupen kvůli ochraně biodiverzity. Pro dosažení tohoto cíle je nezbytné převedení Pozemku na les zvláštního určení (viz č. 10 správního spisu). Z projektové žádosti dále plyne, že projekt Živé břehy směřoval k ochraně životního prostředí a podpoře efektivního využívání zdrojů a měl být realizován v letech 2017-2019. Jeho partnerem byl žalobce, který měl v projektovém území, přednostně v okrese Hodonín, pořídit plochu „typu vlhké louhky“ o velikosti přibližně 2-4 ha (případně několik menších ploch o obdobné výměře), která bude sloužit jako experimentální výzkumná plocha k dlouhodobému ekologickému výzkumu. Na ploše měly být nejprve provedeny nutné revitalizační úpravy a poté se měly vysadit řádově stovky jedinců vrb, topolů a dalších dřevin. Zároveň projekt počítal s vytvořením nových stanovišť pro ohrožené druhy a s využitím ploch ke vzdělávání veřejnosti (viz č. 11 správního spisu).

42. Krajský úřad rozhodnutím z 28. 8. 2020 žádosti žalobce nevyhověl. Shledal, že žalobcem uváděné důvody nejsou rozhodné pro kladné vyřízení žádosti. Podle krajského úřadu bylo stěžejní posoudit, zda se míra a rozsah biologické různorodosti předmětného lesa významně vymyká běžným podmínkám. Konstatoval, že z LHO žádné specifické podmínky nevyplývají. Pozemek není ani součástí žádného zvláště chráněného maloplošného území, soustavy NATURA 2000 nebo územního systému ekologické stability. Podle krajského úřadu se tak *„předmětné stanoviště ani současný stav lesního porostu neliší od okolního lesního prostředí a není nositelem žádné známky exkluzivity ve vazbě na nutný veřejný zájem vedoucí k zachování biologické různorodosti“* (viz str. 4 rozhodnutí). Pro kladné vyřízení žádosti nebyl podle krajského úřadu rozhodující ani fakt, že vlastník lesa hodlal na svém pozemku hospodařit odchylně od některých ustanovení lesního zákona. Ani zařazení Pozemku do Ptačího parku Kosteliska nebylo podle krajského úřadu relevantní. Ptačí parky nejsou legislativně ukotveny a jde o projekty České společnosti ornitologické zaměřené na vytváření vhodných podmínek pro ptačí populace. Přihlédl rovněž k velikosti Pozemku, která by měla minimální dopady pro posílení biodiverzity, a upozornil na řadu maloplošných zvláště chráněných území či území NATURA 2000, které se v regionu vyskytují. Tam by podle krajského úřadu měl žalobce směřovat své aktivity. K projektu Živé břehy dodal, že projektová žádost nepočítala s pořízením lesního pozemku, ani se vznikem experimentálních ploch na pozemcích určených k plnění funkcí lesa.
43. Žalovaný závěry krajského úřadu potvrdil. K aktuálnímu stavu zopakoval, že u Pozemku nelze hovořit o genetické ani druhové biodiverzitě. Do genetické biodiverzity se zařazují lesy především v genových základnách dle § 2i odst. 1 zákona č. 149/2003 Sb., o obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin. V daných porostech nemohla být genetická klasifikace provedena, neboť porost ve skupině 7Eb0 je holinou s jednoletou dubovou kulturou s výmladky akátu. V porostní skupině 7Eb8 jsou dřeviny klasifikovány stupněm C – průměrná kvalita. Les tak nevykazuje nadprůměrnou genetickou biologickou různorodost, neboť se skládá z běžných dřevin. Není rovněž součástí žádné ptačí oblasti (§ 45e odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb.). Ani v případě druhové biologické různorodosti podle žalovaného nebylo možné konstatovat, že mimoprodukční funkce lesa převažuje nad funkcí produkční. Na Pozemku proběhla obnovní těžba, holina byla oplocena a zalesněna dubem, přičemž výsadba vykazuje plné zakmenění. Plán hospodářských opatření předpokládá úplné smýcení a zalesnění dubem a olší. Obdobně jako krajský úřad žalovaný k projektu Živých břehů konstatoval, že ten nepočítal se zakoupením lesa, nýbrž louky. Navíc s realizací projektu ani nebylo započato, neboť v lese nepřevažují mimoprodukční funkce nad funkcí produkční. Nebyl předložen žádný ucelený pěstební záměr či rámcová

směrnice hospodaření, z níž by zájem na zařazení Pozemku do lesů zvláštního určení vyplýval. Uzavřel proto, že předmětný les byl obhospodařován převážně ve prospěch dřevoprodukční funkce. Jiné neurčité plány vlastníka lesa nejsou z hlediska zachování biologické různorodosti významné. Nesouhlasí s tím, že by správní orgány rozhodovaly v rozporu s dosavadní praxí. Žalobcem zmiňované případy byly založeny na jiných skutkových okolnostech. Definici zakmenění obsahuje § 7 písm. f) vyhlášky č. 84/1996 Sb. Zástupce žalobce proti zjištěnému stavu zakmenění na Pozemku nic nenamítal.

44. Podle § 6 lesního zákona se lesy člení podle převažujících funkcí do tří kategorií, a to na lesy ochranné, lesy zvláštního určení a lesy hospodářské.
45. Z § 8 lesního zákona plyne, že lesy zvláštního určení jsou lesy, které nejsou lesy ochrannými a nacházejí se a) v pásmech hygienické ochrany vodních zdrojů I. stupně, b) v ochranných pásmech zdrojů přírodních léčivých a stolních minerálních vod, c) na území národních parků a národních přírodních rezervací (odstavec 1). Do kategorie lesů zvláštního určení lze dále zařadit lesy, u kterých veřejný zájem na zlepšení a ochraně životního prostředí nebo jiný oprávněný zájem na plnění mimoprodukčních funkcí lesa je nadřazen funkcím produkčním. Jde o lesy a) v prvních zónách chráněných krajinných oblastí a lesy v přírodních rezervacích, národních přírodních památkách a přírodních památkách, b) lázeňské, c) příměstské a další lesy se zvýšenou rekreační funkcí, d) sloužící lesnickému výzkumu a lesnické výuce, e) se zvýšenou funkcí půdoochrannou, vodochrannou, klimatickou nebo krajino tvornou, f) potřebné pro zachování biologické různorodosti, g) v uznaných oborách a v samostatných bažantnicích, h) v nichž jiný důležitý veřejný zájem vyžaduje odlišný způsob hospodaření (odstavec 2). O zařazení lesů do kategorie lesů zvláštního určení podle odstavce 2 a o vyřazení z této kategorie rozhoduje orgán státní správy lesů na návrh vlastníka lesa nebo z vlastního podnětu (odstavec 3).
46. Z § 6 lesního zákona vyplývá, že lesy jsou členěny do tří kategorií na lesy hospodářské, lesy zvláštního určení a lesy ochranné. Zařazení lesa do určité kategorie však neznámá, že les má plnit jen funkci odpovídající dané kategorii a jeho ostatní funkce mají být potlačeny. Proto se i v lesích hospodářských uplatňují nejen produkční, ale i mimoprodukční funkce lesa. Kategorizace lesů však vytváří předpoklady, aby v jednotlivých kategoriích byly podporovány ty funkce, které v nich mají převažující charakter (viz Dvořák, P. *Lesní zákon. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2022). Hlavním účelem kategorizace lesů tak je dosažení stavu, v němž vlastníci lesů budou zatíženi právy a povinnostmi v různé míře a v různé podobě v závislosti na funkčním zaměření lesa. Podle kategorie lesa se následně rozlišuje právní režim, který je uplatňován v lesích jednotlivých kategorií a který má zajistit, že hospodaření bude odpovídat potřebám převažující funkce lesa.
47. Jak správně poukazoval žalobce i žalovaný, výkladem § 8 odst. 2 lesního zákona se zabýval Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 1. 6. 2017, č. j. 9 Afs 289/2016-30. Uvedl, že podle citovaného ustanovení zákon umožňuje správnímu orgánu „do kategorie lesů zvláštního určení zařadit i jiné lesy, než ty, které jsou jimi přímo ze zákona a to nikoli osvědčením pouhého faktického stavu. Správní orgán totiž musí rozhodnout o tom, zda a z jakého důvodu je veřejný zájem na zlepšení a ochraně životního prostředí nebo jiný oprávněný zájem na plnění mimoprodukčních funkcí u konkrétního druhu lesa nadřazen funkcím produkčním a z tohoto důvodu jej zařadit do některé z kategorií v tomto ustanovení uvedených. Při tomto rozhodování bude proto záležet nejen na objektivním posouzení místních podmínek, ale i na posouzení jiných skutečností, na jejichž základě orgán státní správy lesů

usoudí, zda se např. jedná o zvýšenou rekreační funkci, veřejný zájem či nikoliv.“ Rozhodnutí o zařazení lesa do jedné z uvedených kategorií ukládá povinnosti vlastníkovému lesa, resp. osobě, která v lese hospodáří. Takové rozhodnutí je nicméně závazné i pro právní nástupce vlastníka lesa, neboť jde o rozhodnutí *ad rem* – vztahujícím se k věci.

48. Lesy potřebné pro zachování biologické různorodosti jsou především lesy, které požívají zvláštní status v režimu zákona o ochraně přírody krajiny („ZOPK“), ovšem nikoliv takový, který by měl za následek jejich zařazení do jiné ze subkategorií lesů zvláštního určení, například podle odstavce 1 písm. c) nebo podle odstavce 2 písm. a). Podle odborné literatury může jít například o lesy v ptačích oblastech vyhlášených podle § 45e ZOPK, v evropsky významných lokalitách chráněných jinak, než vyhlášením zvláště chráněného území podle § 45c ZOPK, či území chráněná smluvně podle § 39 ZOPK. Není ovšem vyloučeno, aby byl do této subkategorie zařazen i jiný les, u něhož orgán státní správy lesů zjistí převahu zájmu na plnění funkcí zajišťujících zachování biodiverzity (srov. FLORA, M. in FLORA, M., STANĚK, J., PRŮCHOVÁ, I. *Lesní zákon*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 79, komentář k § 8, marg. č. 17.)
49. Správní orgány při rozhodování podle § 8 odst. 2 písm. f) lesního zákona vycházely z předpokladu, že s ohledem na § 6 lesního zákona je pro zařazení lesa do kategorie lesů zvláštního určení rozhodující stav existující v době rozhodování o žádosti. Takový výklad § 8 odst. 2 lesního zákona však podle soudu neobstojí. Návěti § 8 odst. 2 lesního zákona hovoří o možnosti zařazení lesů do kategorie lesů zvláštního určení v případě, že *„veřejný zájem na zlepšení a ochraně životního prostředí je nadřazen funkcím produkčním“*. Citované ustanovení tedy nijak nebrání zařadit do lesů zvláštního určení i takové lesy, u nichž ke zlepšení životního prostředí dojde teprve v budoucnu. Rovněž z výše citovaného rozsudku č. j. 9 Afs 289/2016-30 vyplývá, že při rozhodování podle § 8 odst. 2 lesního zákona (oproti zařazování do kategorie lesů zvláštního určení přímo ze zákona podle § 8 odst. 1 lesního zákona) nejde pouze o osvědčení aktuálního faktického stavu, ale o vážení zájmu na plnění produkční a mimoprodukční funkce. Soud se proto ztotožnil s argumentací žalobce, že pro zařazení lesa do kategorie lesů zvláštního určení nemusí být rozhodující pouze stav existující v době podání žádosti o změnu kategorizace lesů. Je přesvědčen, že při rozhodování o žádosti o zařazení lesa mezi lesy zvláštního určení potřebné pro zachování biologické rozmanitosti podle § 8 odst. 2 písm. f) lesního zákona přihlíží správní orgány i k cílovému stavu, kterého hodlá vlastník lesa postupnými opatřeními dosáhnout. Pokud ovšem v době rozhodování o žádosti v lese dosud nepřevažuje mimoprodukční funkce, měl by vlastník svůj záměr budoucího rozvoje mimoprodukční funkce lesa v žádosti jasně specifikovat, podložil jej dostatečnými argumenty (důkazy) a navrhnout konkrétní opatření k zajištění biologické rozmanitosti, včetně zvažovaného časového horizontu realizace plánovaného záměru. Ten je důležitý pro zpětnou kontrolu naplňování mimoprodukční funkce, k níž byl les určen.
50. Žalovaný závěry krajského úřadu o tom, že mimoprodukční funkce lesa musí převažovat v době rozhodování správního orgánu o žádosti, akceptoval (str. 6 napadeného rozhodnutí). Dále však v odůvodnění rozhodnutí vytýkal žalobci, že nepředložil žádnou konkrétní metodiku či směrnici, z níž by byl způsob zvyšování biologické rozmanitosti na Pozemku do budoucna zřejmý a kontrolovatelný (zejm. str. 7 rozhodnutí). Fakt, že pro závěry napadeného rozhodnutí byla důležitá i skutečnost, že žalobcem nebyly předloženy žádné plány budoucích opatření k podpoře biologické různorodosti, potvrdil i zástupce žalovaného při jednání dne 19. 1. 2023. Touto úvahou žalovaný připustil, že

mimoprodukční význam lesa by mohl převážet nad funkcí produkční teprve v budoucnu. Žalobcem předložené dokumenty však považoval za příliš obecné a nedostatečné pro vyhovění žádosti. Soud do jisté míry chápe obavu žalovaného, že by zahrnutí lesa s průměrnou biologickou rozmanitostí mezi lesy zvláštního určení potřebné pro zachování biologické rozmanitosti pouze na základě žádosti odůvodněné plánovaným záměrem vlastníka podporovat biologickou rozmanitost mohlo v budoucnu vést k dalším sporům o zařazování lesů do kategorie lesů zvláštního určení. To však neznamena, že by nemělo být vyhověno žádosti, která je založena na uvěřitelných a oprávněných důvodech doložených žádostí o dotaci a s ní spojeným projektem na podporu biologické rozmanitosti. V každém jednotlivém případě bude nutné zvažovat věrohodnost žádosti, realizovatelnost záměru vlastníka lesa, časový horizont kýženého cíle a konkrétní skutkové okolnosti případu. Pokud by se správním orgánům zdála žádost příliš obecná či nepodložená, jsou povinny žadatele v souladu s principem dobré správy vyzvat k jejímu doplnění a poučit jej o nedostatečnosti dosud předložených podkladů (§ 4 odst. 2 správního řádu).

51. Jak vyplynulo z provedeního dokazování, naznačeným způsobem ostatně postupoval krajský úřad v řízení o žádosti Ing. D. U., Ph.D. ukončeném rozhodnutím ze 6. 5. 2019, č. j. JMK 63663/2019, v němž žadatel na základě výzvy správního orgánu dodatečně doložil podrobnější podklady a poté bylo jeho žádosti o zařazení do kategorie lesů zvláštního určení podle § 8 odst. 2 písm. f) lesního zákona vyhověno. Zástupce žalobce ve správním řízení, kterým byl právě Ing. Utinek, žadatel z výše zmiňovaného řízení, se tak i v nynějším řízení mohl oprávněně domnívat, že obdobným způsobem bude v souladu se zásadou legitimního očekávání (§ 2 odst. 4 správního řádu) postupováno i v jeho věci, bude-li krajským úřadem zvažováno nevyhovění žádosti. Krajský úřad ani žalovaný však naznačeným způsobem nepostupovali, přestože žalovaný žalobci na str. 7-8 napadeného rozhodnutí nedostatečnost podkladů žalobce v tomto směru vytýkal. Přestože podle zástupce žalovaného neexistuje jednotná správní praxe, jak v obdobných případech postupovat, bylo podle soudu na místě v souladu se základními zásadami správního řízení zakotvenými v § 4 odst. 2 a § 2 odst. 4 správního řádu vyzvat v dané situaci žalobce k doplnění podkladů o časový harmonogram plánovaných kroků k zajištění kýžené biologické rozmanitosti, případně ke konkretizaci péstebních opatření. Pokud tímto způsobem žalovaný nepostupoval, dopustil vady řízení, která mohla ovlivnit zákonnost napadeného rozhodnutí.
52. Soud dále uvádí, že nesouhlasí ani se způsobem, jakým správní orgány hodnotily žalobcem předložené doklady a poměřovaly zájem na plnění produkčních a mimoprodukčních funkcí lesa. Přestože výsledná úvaha o tom, zda les bude zařazen mezi lesy zvláštního určení, je správním uvážením (tj. náleží správním orgánům a soud ji nemůže nahrazovat úvahou vlastní), je nutno trvat na tom, aby správní orgány před tím, než přistoupí k poměřování zájmů na plnění produkční a mimoprodukční funkce lesa vyšly ze správného zhodnocení vstupních podkladů.
53. O převažujícím zájmu na zvýšení biologické různorodosti na Pozemku svědčily podle žalobce důvody koupě Pozemku. Byl totiž pořizován za účelem podpory biodiverzity v oblasti, což potvrdzovala žádost o dotaci a k ní přiložený přeshraniční projekt Živé břehy z let 2017-2019, jehož byl žalobce parnterem a který měl vést k ochraně biodiverzity území. Správní orgány tento projekt při hodnocení mimoprodukční funkce lesa vůbec nezohlednily s odůvodněním, že žalobce pořídil les, nikoliv „vlhkou louku“, jak projekt

předpokládal. Tato úvaha správních orgánů je podle soudu nepřijatelným formalismem. Podle projektu měla být žalobcem pořízena plocha „typu vlhké louky“, což samo o sobě neznamená, že by se nemohlo jednat o Pozemek kategorizovaný jako les. Projekt neuvádí na konkrétní druh vymezení pozemku např. v katastru nemovitostí, ale typově uvádí, o jaký pozemek by se mělo jednat. Z místního šetření je přitom zřejmé, že Pozemek je plošinou zalitou vodou. Rovněž LHO hovoří o Pozemku jako o louce (holině). Charakter Pozemku tak projektu mohl plně vyhovovat, proto měla být žádost o dotaci i předmětný projekt při hodnocení žádosti správními orgány vzata v úvahu. Cíl projektu byl totiž plně v souladu se záměrem žalobce podporovat biologickou různorodost v oblasti.

54. Chybná je podle soudu rovněž úvaha správních orgánů o tom, že pro mimoprodukční funkci nebylo nijak významné, že Pozemek je součástí Ptačího parku Kosteliska. K této skutečnosti správní orgány nepřihlížely s odůvodněním, že ptačí parky nejsou nijak legislativně ukotveny a jedná se pouze o soukromoprávní projekty bez veřejnoprávního zakotvení. Přestože však legislativa žádný specifický charakter ptačím parkům nepřiznává, mohla být tato skutečnost podle soudu relevantní při hodnocení veřejného zájmu na plnění mimoprodukční funkce lesa. Pestrost stanovišť je podmínkou druhové pestrosti a neomezuje se jen na zákonem chráněná území. Stejně tak projekty na podporu diverzity nemusí mít jen formu úředně schválených činností. Jedná se o faktické jevy, jejichž existenci je nutné zkoumat na základě předložených důkazů v rámci hodnocení skutkového stavu, nikoliv je předem formálně omezit jen na území či aktivity, která mají z právního hlediska určitý status. K tomu by však bylo nutné blíže zkoumat, na jakém území se předmětný ptačí park má nacházet, resp. zda skutečně zahrnuje i Pozemek žalobce. Z dokazování provedeného při jednání totiž vyplynulo, že ani z internetových stránek parku či z letáku Ptačího parku Kosteliska nelze zjistit, v jaké oblasti se ptačí park nachází. Pokud by však bylo prokázáno, že Pozemek spadá do ptačího parku, jehož cílem je podpora druhové rozmanitosti, nepochybně by takové zjištění přispělo k významu mimoprodukční funkce lesa (byť by k ní mělo dojít až v budoucnu).
55. Co se týče produkční funkce lesa, ta podle správních orgánů na Pozemku převažuje. Krajský úřad konstatoval, že v roce 2020 byl na základě zalesňovacího příkazu v části pozemku vysazen dub. Žalovaný doplnil, že v minulosti na Pozemku proběhla obnovní těžba. Jak však přílehavě argumentoval žalobce, závěr o provedení obnovní těžby na pozemku nebyl nijak podložen. Z dokazování provedeného při jednání soudu naopak vyplývá, že minimálně od roku 2000 se na Pozemku nacházela holina, jak je zaznamenáno i v LHO. Pro závěr, že v současnosti je Pozemek využíván k těžbě dřeva tak ve spise nejsou žádné podklady. Na Pozemku se sice podle místního šetření nachází jednoletý dub vysázený tak, aby bylo dosaženo plného zakmenění. To však samo o sobě nesevčí o převažujícím zájmu na produkční funkci lesa. Tato hospodářská výsadba totiž neproběhla z vůle vlastníka, ale na základě příkazu ČIŽP, který vycházel ze stávající lesní hospodářské osnovy. Navíc i zde lze souhlasit se žalobcem, že předmětný zalesňovací příkaz nebyl obsažen v podkladech pro rozhodnutí a žalobce se tak k jeho významu pro nynější řízení nemohl vyjádřit. I to je dalším dílčím pochybením, jehož se žalovaný v průběhu řízení dopustil. Skutkový stav zjištěný ve správním řízení (doplněný v řízení před soudem) nesevčí o tom, že by vlastník měl v úmyslu svůj les obhospodařovat jako les hospodářský a status lesa zvláštního určení by mu sloužil jen k získání nějakých nespécifikovaných výhod. Poukaz žalovaného na § 2 odst. 2 písm. d) zákona o dani z nemovitých věcí, podle kterého „[p]ředmětem daně z pozemků nejsou lesní pozemky, na nichž se nacházejí lesy ochranné a lesy zvláštního určení“, pro něj jakožto veřejnou výzkumnou instituci

osvobozenou od této daně [viz § 4 odst. 1 písm. u) zákona] není přílehlavý. Zjištěné okolnosti tak podle soudu spíše nasvědčují tomu, že funkce produkční není na Pozemku nijak významná. Podle toho by jí měl žalovaný přiřknout příslušnou váhu, až ji bude porovnávat s mimoprodukční funkcí (podpoře biodiverzity), kterou plánuje realizovat žalobce. Soud akceptuje argumentaci žalovaného, že smyslem produkční funkce není jen těžba dřeva, ale i rozvoj lesů a jejich obhospodařování v souladu s lesním zákonem. Jsou-li však pro účely rozhodování o žádosti podle § 8 odst. 2 písm. f) lesního zákona poměřovány zájmy na plnění produkční a mimoprodukční funkce lesa, musí být vztaženy vždy ke zkoumanému pozemku, nikoliv zvažovány jen v obecné rovině.

VII. Závěr a náklady řízení

56. Soud tak uzavírá, že se žalovaný dopustil nezákonnosti, pokud při rozhodování o žádosti podle § 8 odst. 2 písm. f) lesního zákona nevzal v úvahu plánovaný způsob využití lesa v budoucnu (viz bod 49 shora). Došlo však rovněž k vadě řízení, která měla vliv na zákonnost rozhodnutí, neboť žalovaný za situace, kdy podklady žalobcovy žádosti nepovažoval za dostatečné, tyto své výhrady žalobci nesdělil a nevyzval jej k doplnění žádosti v příslušném směru (viz body 50 a 51 rozsudku). Soud proto z těchto důvodů napadené rozhodnutí žalovaného zrušil pro nezákonnost podle § 78 odst. 1 s. ř. s. a pro vadu řízení dle § 76 odst. 1 písm. c) s. ř. s. a v souladu s § 78 odst. 4 s. ř. s. věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. V něm bude žalovaný vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 s. ř. s.), přičemž při hodnocení žádosti zohlední rovněž východiska popsaná soudem v bodech 52-55 výše.
57. Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobce dosáhl v řízení o žalobě plného úspěchu, a proto má právo na náhradu nákladů řízení vůči žalovanému. Odměna žalobcova advokáta a náhrada hotových výdajů byla stanovena podle § 35 odst. 2 s. ř. s. a vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif). Soud přiznal zástupci žalobce náhradu za čtyři úkony právní služby [převzetí a příprava zastoupení, sepsání žaloby, podání repliky ze 12. 1. 2023, zastoupení při jednání dne 19. 1. 2023; za doplnění žaloby z 11. 1. 2021 soud zástupci náhradu nepřiznal, neboť jej nepovažoval za účelně vynaložený náklad (jednalo se v podstatě o repetitivní argumentaci k žalobě ze 4. 1. 2021, resp. její shrnutí, navíc přílohy, které měly být součástí tohoto podání byly doloženy až na výzvu soudu společně s replikou z 12. 1. 2023)] ve výši 4 × 3 100 Kč [§ 7 bod 5., § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. a), d), g)] a čtyři režijní paušály s těmito úkony spojenými dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu 4 × 300 Kč; celkem tedy 13 600 Kč. Dále soud přiznal zástupci žalobce náhradu za promeškaný čas v souvislosti s cestou zástupce k jednání soudu (Praha – Brno a zpět) dle § 14 odst. 3 advokátního tarifu za každou započatou půlhodinu ve výši 12 × 100 Kč, tj. 1 200 Kč, a náhradu cestovních výdajů ve výši 718 Kč (jízdenky na vlak doloženy). Žalobci dále přísluší náhrada za zaplacený soudní poplatek ve výši 3000 Kč. Celkem tedy byla žalobci vůči žalovanému přiznána náhrada nákladů ve výši 18 518 Kč. K jejímu zaplacení soud určil přiměřenou lhůtu.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních právních předpisů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 26. ledna 2023

Mgr. Milan Procházka
předseda senátu